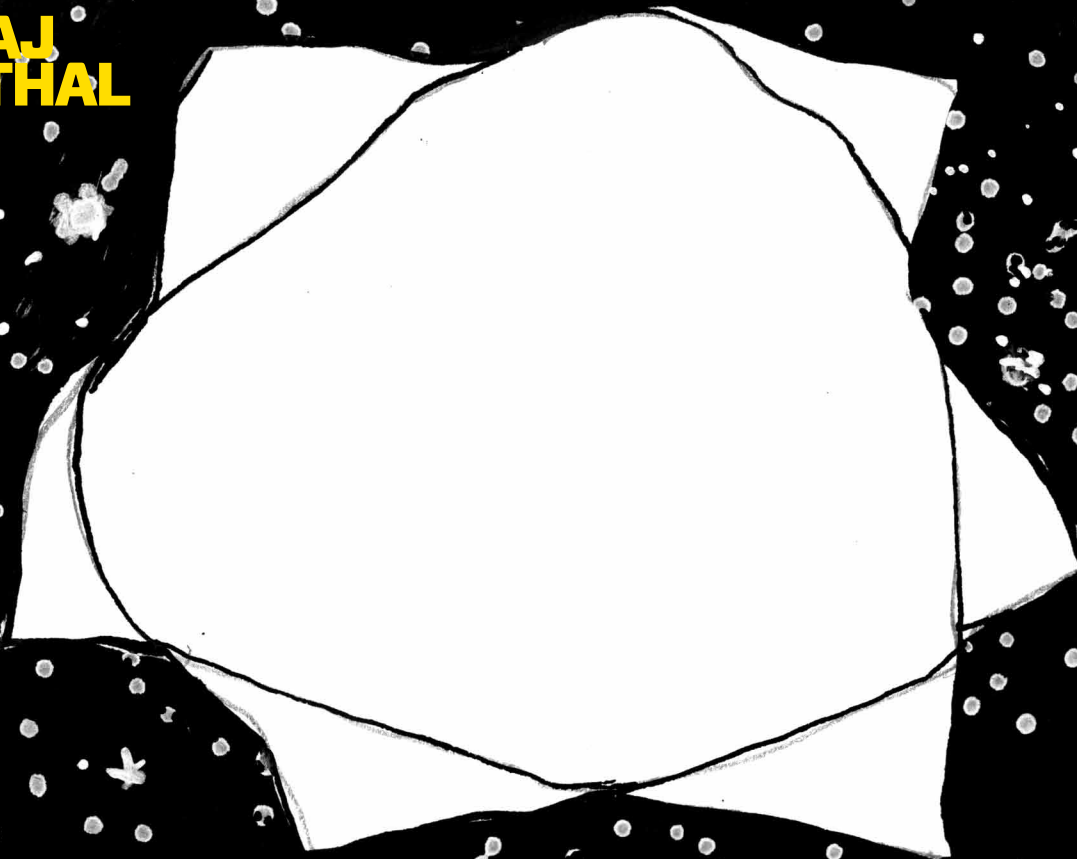

“HULLET I RUMMET”

NIKOLAJ
KUNSTHAL

TEGN DIT VERDENSRUM – hvad sker på den anden side af hullet?

27. AUGUST – 13. NOVEMBER 2016

UNDERVISNINGSMATERIALE FOR MELLEMTETRINET

VELKOMMEN TIL HULLET I RUMMET

HELLO SPACE GIRLS & SPACE BOYS - VERDENSRUMMET KALDER!

Nikolaj Kunsthal er en lille brik i det store verdensrum, og det samme er du og vores planet - men lige nu og her er verdensrummet flyttet ind i Nikolaj Kunsthal! Kravl selv gennem hullet og se efter!

Herinde er en parallel virkelighed, som er skabt af billedkunstneren Trine Boesen. Med materialer som træ, stof, maling, spejle, lys og lyd har hun skabt et rum og en tid, som muligvis udfordrer jeres oplevelse af, hvad der er nært og fjernt, indre og ydre og op og ned. Det ukendte og det, vi kender, er forvandlet til et kunstkosmos med egne love og regler.

I kan fare vild i kaotiske skilteskove, der viser vej til 1000 steder og stemninger, og I kan kæmpe jer igennem en meteorstorm, lede efter de smukkeste lysende kloder, suse af sted i en rumkapsel eller hvile jer på en nedfalden satellit. I udstillingen er der meget at sanse, opleve og undre sig over, og måske får I øje på noget, som vi har brug for i vores daglige liv på Jorden?

HVAD ER MENINGEN?

De største og ældste spørgsmål om, hvor vi kommer fra, og hvad der er meningen med det hele, er blevet til en levende scenografi, som I er astronauter i. Med både viden og forestillinger om verdensrummet og historier og erfaringer fra jeres eget liv kan I digte med på udstillingens fortælling om rummet. Universets ufattelige alder og afstande, det håndgribelige nu og jeres egne verdensbilleder og drømme hænger måske pludselig sammen.

FORNUFT OG FØLELSER

Er I nysgerrige efter at forstå verdensrummet, og hvad det gemmer på, har I nok brug for både for-

nuft og følelser. Det gælder også, når I vil undersøge mange af de rum og steder, vi har skabt på Jorden, fx også udstillingen og det univers, den danner inde i Nikolaj Kunsthal.

HULLET I RUMMET opsuger både fakta og fantasier om universet. Her er på én gang plads til ideer om det, vi ad fornuftens vej kan undersøge og bevise og det, vi kun kan mærke og forestille os (og knap forstå). Uanset om I er til observationer, tests og sandt og falsk, eller I bedre kan lide sære og sjove spekulationer om verdens rum og virkeligheder, kan udstillingen tage jer med på en rejse.

God tur!

OPGAVE: ASTRONAUTENS VENNER

Astronauten har to meget forskellige venner: KUNSTNEREN og VIDENSKABSMANDEN. Astronauten skal rejse til Månen, og de to venner glæder sig til, at astronauten kommer tilbage til Jorden og fortæller om sine oplevelser.

Både KUNSTNEREN og VIDENSKABSMANDEN ønsker at vide noget bestemt om, hvordan det er at være på Månen. De giver begge astronauten en lille huskeliste med, så han kan besvare nogle af deres spørgsmål og undersøge eller finde ud af noget bestemt, når han er der.

Udfyld de to huskelister med spørgsmål og ønsker fra KUNSTNEREN og VIDENSKABSMANDEN til astronauten. Det kan fx være, at KUNSTNEREN vil vide, hvilken farve, månestøvet har, og at VIDENSKABSMANDEN gerne vil have en lille pose med månestøv, som han kan undersøge og sammenligne med sand og jord fra Jorden.

DU KAN MÅSKE FÅ IDEER TIL DINE SÆTNINGER HER:

- Huske at tage med hjem.
- Skrive ned, hvad du tænkte/følte/forestillede dig, da ...
- Undersøge, måle eller veje ...
- Kigge efter spor fra ...
- Lægge mærke til ...
- Tage en selfie foran ...

KUNSTNERENS HUSKELISTE

Kære Astronaut.
Når du er på Månen, skal du:

1. _____

2. _____

3. _____

VIDENSKABSMANDENS HUSKELISTE

Kære Astronaut.
Når du er på Månen, skal du:

1. _____

2. _____

3. _____

TOTALINSTALLATION

En installation er et kunstværk, der ofte består af mange forskellige dele, og som ofte omgiver dig fra alle sider. En totalinstallation er en kæmpestor installation, der fylder hele udstillingsrummet, som du ofte kan gå ind i, og som derfor inddrager flere sanser, materialer og udtryk.

HULLET I RUMMET er en totalinstallation, som blander skulptur, maleri og tegning med musik og scenografi. De forskellige ting i udstillingen - genstande, lys og lyde er ikke kunst i sig selv, men helheden er det, når du sætter den i spil og skaber en fortolkning af det, du oplever.

Inde i det gamle kirkerum har Trine Boesen skabt et kunstnerisk univers, der kan få jer til at glemme, hvem I er, og hvor I er, og måske opdage det på ny.

Kirkens tårn er bygget, så det rager højt op i himlen. Tårnet er fra 1591, hvor mange troede på Gud og gik i kirke. Fra tårnet kunne man komme tættere på Gud og det guddommelige, den kraft som man dengang forestillede sig havde skabt Jorden og verdensrummet. Udstillingen er lavet til netop det rum, den er installeret i, og man kan ikke opleve den uden at gå rundt i den. Rummet, bygningen, dens historie og du selv bliver derfor en del af værket.

- Kan du få øje på kirken inde bag totalinstallationen?
- Hvad betyder det for dig, at udstillingen er lavet i en gammel kirke?
- Hvordan passer den gamle kirke og temaet verdensrum sammen?
- Hvor kan du få øje på noget fra din hverdag, og hvor er der noget, som hører til verdensrummet?

OM TRINE BOESEN

Trine Boesen er uddannet maler fra Det Kongelige Danske Kunstakademi i 2002. Hun maler helt almindelige malerier på lærreder, men hun maler også nogle gange uden for rammen, så der opstår skulpturer eller installationer. Trine Boesen er optaget af menneskers moderne tilværelse, hvor vi lever i en kaotisk sammenblanding af fysiske, **mentale** og digitale rum, i form af både konkrete byer og landskaber samt motiver fra spil, film, apps, lege og drømmeverdener. Boesen har udstillet mange steder i Danmark og udlandet, og du kan finde hendes kunstværker på flere danske museer, fx på Aros Kunstmuseum i Århus, på KUNSTEN i Ålborg eller på Trapholt i Kolding.

INTERAKTIV

At udstillingen er interaktiv betyder, at kunstværkets mening, kvalitet og relevans opstår, når du deltager aktivt. Det kan du gøre ved at bevæge dig rundt i udstillingen, undersøge, lege, røre, stille spørgsmål og finde svar.

- Hvordan ville HULLET I RUMMET være, hvis du kun måtte se og ikke røre eller kun stå et enkelt sted i rummet?
- Hvordan ville det være at besøge udstillingen helt alene?

LYD

Mange billedkunstnere har i tidens løb været optaget af musik og lyd, ligesom mange musikere har interesseret sig for billeder. Syns- og høresansen er de to dominerende sanser, og det er dem, vi især bruger til at orientere os og kommunikere med. Trine Boesen har samarbejdet med musikeren Bjørn Svin, som har skabt lydene i udstillingen.

Lyde kan ofte fremkalde en særlig stemning, skabe indre billeder, bringe minder frem, være knyttet til et bestemt sted eller en bestemt ting. Brugen af lyd i kunst kan være med til at skærpe vores opmærksomhed på det, vi kan se.

- Læg mærke til lydene i udstillingsrummet. Hvordan er lydene forskellige, og hvordan synes du, de passer til udstillingen?
- Beskriv to lyde. Har de en rytme, en klang, en højde og en længde? Og hvad minder de dig om? Hvilken tid og hvilket rum kommer de fra?

LYD 1:

LYD 2:

- Prøv at lytte med lukkede øjne. Hvilke stemninger og billeder dukker op? Er det, du hører, forbundet med det, du ser omkring dig i udstillingen, eller minder lydene dig om noget helt andet?

SÅDAN BRUGES MATERIALET

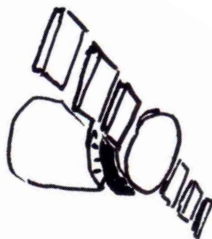
Der er ingen bestemt handling, historie eller vej, I skal følge, men I kan undersøge udstillingen med forskellige blikke, der hjælper jer med at få øje på forskellige ting.

I materialet bliver I præsenteret for tre slags viden, der fungerer som særlige 'briller', I kan tage af og på. Med de forskellige 'briller' oplever I den samme udstilling på forskellige måder.

Den første er den slags viden, som naturvidenskabsmænd og -kvinder er optaget af – den kalder vi logos, og den er styret af fornuften. Den anden er den slags viden, som en kunstner skaber med sin kunst – den kalder vi patos, og den er ofte knyttet til følelser. Den tredje slags viden er den, som fx en astronaut må bruge, den kalder vi etos, og den handler bl.a. om at tage ansvar og at kunne skabe en troværdig balance mellem de to andre. I kan læse meget mere om logos, patos og etos senere i materialet.

Brug materialet alene eller sammen med andre, både under jeres besøg i Nikolaj Kunsthal og efterfølgende hjemme på skolen.

Vi glæder os til at lege og lære med jer!

VERDENSNUMMET

Kender I David Bowie? Han var en berømt rock- og pop-musiker, som døde i foråret 2016. Trine Boesen er meget inspireret af ham. Tre dage før han døde, udgav han et album med titlen *Black Star*, som handler om en mand, der er blevet til en sort stjerne og nu ser tilbage på Jorden og sit liv. Bowie vidste godt, han snart skulle dø. Han elskede at lege med forskellige roller og blandede tit sit eget liv sammen med sin kunst. I flere af sine albums optræder han som Ziggy Stardust, et væsen fra det ydre rum, og han synger også om en astronaut, der hedder Major Tom. I sangen "Space Oddity" kalder han på astronauten, der flyder vægtløst rundt i verdensrummet og gradvist mister kontakten med Jorden: "Ground control to Major Tom, ground control to Major Tom". Major Tom er ikke ulykkelig over sin ensomhed, men han beder om, at hans kone får at vide, at han elsker hende, og så giver han sig ellers hen til sin skæbne: "Planet Earth is blue and there is nothing I can do", synger han for sig selv til sidst.

Sangen er fra 1969, og den henviser til den rumfart, der spillede en meget stærk rolle i tiden. Det var under Den Kolde Krig, hvor USA og Sovjetunionen kæmpede om, hvem der havde de farligste våben og kunne komme først ud i rummet.

I 1957 sendte Sovjetunionen satellitten Sputnik ud i rummet, og i 1961 var russeren Jurij Gagarin på verdens første rumrejse. I Sovjetunionen kaldte man astronauter for kosmonauter. I 1969 landede den amerikanske Apollo-raket på Månen, og astronauten Neil Armstrong blev det første menneske, der satte en fod på Månen. Det amerikanske flag blev plantet på Månen, og missionen blev tv-transmitteret over hele jordkloden.

Drømme, litteratur om rumrejser, spekulationer og udforskninger af verdensrummet har til alle tider optaget mennesker. Allerede 100 år før den første månelanding skrev den berømte franske forfatter Jules Verne om en rejse til Månen. I et Anders And blad fra 1949 var der

rumkapløb i Andeby, hvor Anders And og hans tre nevøer var de første ænder på Månen, og i 1950 var det Tintins tur. I 1960'erne kaldte den japanske kunstner Nam June Paik Månen for "den ældste form for tv" inspireret af vores evige fascination af den lysende skive på himlen.

Verdensrummet er på én gang et fjernt sted derude og samtidig noget, der er helt tæt på os. Man kan leve hele sit liv på Jorden uden at tænke så meget over, hvad der er ude på den anden side af skyerne – men får du også en gang imellem et sug i maven, når du kigger ud på stjernerne og i et kort øjeblik erkender, at der ikke er nogen, der ved, hvor det hele kommer fra, og hvor det hele slutter?

FAKTA OG FIKTIONER OM VERDENSNUMMET

Tror I på stjernetegn og ufo'er? Har I set de gamle tv-transmissioner af månelandingen i 1969 fra dengang, jeres bedsteforældre var unge? Synes I, Star Wars er en spændende historie? Følger I med i nyheder om, hvad forskerne finder på Mars, eller er I mest optaget af hverdagens liv og fremtiden mellem mennesker her på kloden?

Selvom universet, rumfart og stjernekrig kan være fascinerende og for nogle mennesker fylder næsten alt, så er vores daglige liv med hinanden og vores planet alligevel det udgangspunkt, vi alle deler.

Har I hørt om hvide dværge, røde kæmper og sorte huller? De er alle navne på fænomener i universet, som videnskabsmænd og -kvinder har opdaget med deres instrumenter og beregninger og givet de her poetiske navne.

BIG BANG

I dag tror de fleste mennesker i vores del af verden på den naturvidenskabelige teori om Big Bang – en meget stor eksplosion som for 13,8 milliarder år siden skabte universet og vores tid. Før Big Bang var der kun en tæt, sammenpresset og uendeligt varm mængde stof og energi, som til sidst ikke kunne holde sammen længere.

Stoffet begyndte at udvide sig, indtil det hele eksploderede. Universet udvider sig hele tiden. Fysikere har regnet ud, at universet har været meget mindre og tættere engang, og det er med til at bevise teorien om Big Bang.

Universet består af millioner af galakser, som igen består af millioner af solsystemer. Jordens solsystem ligger i den galakse, der hedder Mælkevejen. Men Jorden og de andre planeter i vores solsystem er først dannet for ca. fem milliarder år siden, da en sky af stjernestøv og gasser i Mælkevejen begyndte at trække sig sammen.

I lang tid troede man, at Jorden var centrum i universet, og at alle andre himmellegemer bevægede sig rundt om os. Det var først i 1553 at astronomen Nicolaus Kopernikus fandt ud af, at Solen er centrum og stjernen i vores solsystem, og at det er Jorden, der bevæger sig rundt

ASTRONOMI OG ASTROLOGI

Man regner med, at de allertidligste mennesker må have bemærket og undret sig over de himmellegemer, man kan se med det blotte øje: solen, Månen, stjernerne, kometer og stjerneskud. Deres nysgerrighed, fantasier og spørgsmål er kimen til både vore dages rumforskning og til nogle af de ældste videnskaber, astronomien og astrologien, der opstod i **antikken**. Astronomer bruger naturvidenskabelige metoder baseret på undersøgelser, målinger og kortlægninger af rummet, i nyere tid med store kikkerter og via satellitter, rumstationer og rumraketter. Astrologer tolker himmellegemernes indflydelse på fx menneskers personlige egenskaber og prøver at forudsige vigtige begivenheder i et menneskes liv.

om Solen! Det var svært for folk at acceptere. Idag ved vi meget mere om både Jorden og Solen; fx ved vi, at Solen er en af de omkring 200 milliarder stjerner i Mælkevejen, og at den er over 100 gange tungere end alle planeterne i vores solsystem tilsammen!

Man siger, at før Big Bang fandtes *tiden* ikke! Tror du på det?

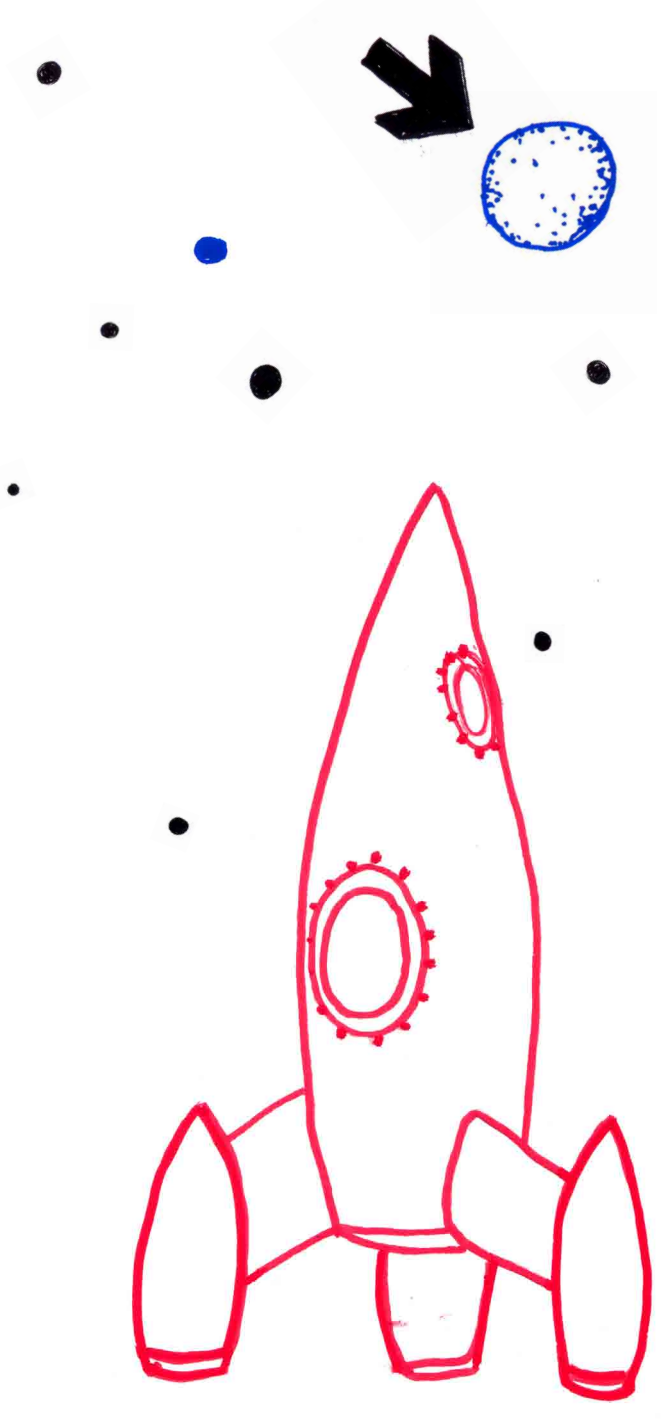
SKABELSESMYTER

Alle store kulturer har oprindeligt dyrket deres religiøse fortællinger om, hvordan verden er blevet til. En af de kendteste i den vestlige verden er fortællingen fra Biblen, 1. Mosebog, kapitel 1 og 2, som fortæller, at Gud skabte verden på syv dage, først lyset og mørket, så Jorden og himlen, så havet, så dyrene og så mennesket.

Skabelsesberetningen i Biblen beskriver mennesket som kronen på Guds skaberværk og som en del af et meget kompliceret univers. Mennesket er skabt af jord og af Guds ånde, og er både krop og sjæl, som er vævet dybt ind i hinanden. Her er nogle linjer fra beskrivelsen af Guds arbejde på den første dag, som du måske kender:

“I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene. Gud sagde: »Der skal være lys!« Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag.”

De store skabelsesberetninger i de forskellige religioner er fascinerende fortællinger om, hvordan verden blev til. De beretter ikke kun om verden, men fortæller også noget om os som mennesker og den måde, vi forstår verden på.

LOGOS, PATOS OG ETOS

TRE MÅDER AT VIDE NOGET PÅ

Logos, patos og etos er alle gamle græske ord, som i en simpel oversættelse betyder fornuft, følelse og troværdighed. De er på en måde baggrunden for de tre slags viden, som hele den moderne verden er bygget op omkring: Naturvidenskab, humanvidenskab og samfundsvidenskab. Det svarer til de udfordringer, vi kan løse med vores fornuft, og dem, vi må forstå med vores følelser, og endelig dem, der handler om troværdighed. Alle tre hører med til menneskers liv og giver os vigtig viden om og perspektiver på verden.

LOGOS (FORNUFT)

Man plejer at kalde viden for naturvidenskab, hvis den er blevet til ud fra objektive observationer af verden, dvs forsøg og målinger, som ikke er påvirket af, hvad nogen synes eller føler. Forsøg og eksperimenter skal kunne gentages for at bevise, at der ikke bare var tale om en tilfældig iagttagelse eller hændelse. Naturvidenskabsmænd og -kvinder er først og fremmest drevet af logos.

PATOS (FØLELSE)

Over for naturvidenskaben står så humanvidenskaben. Human betyder menneskelig og humanvidenskab samler den viden, der kommer fra erfaringer og udtryk som er særligt menneskelige – det vil sige påvirket af menneskers subjektive eller personlige forhold, deres historie og kultur. Her skal også laves eksperimenter og undersøgelser, men man leder ikke efter et sandt eller falsk resultat. I stedet ser man på, hvordan man kan skabe mening gennem fortolkninger af menneskers udtryk og fortællinger. Det kan fx være en erindring eller et kunstværk, som ikke alene kan forstås ved at blive målt og testet. Humanister, som er dem der arbejder med humanvidenskab, er ofte drevet af patos.

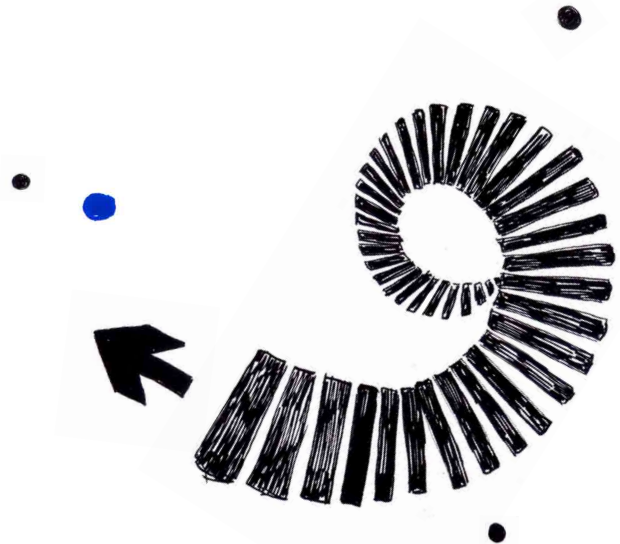
ETOS (TROVÆRDIGHED)

Den tredje slags viden er den, vi kalder samfundsvidenskab. Den er en blanding af de to andre slags viden. En samfundsforsker undersøger samfundet og alt det, der skal til for at udvikle og drive et samfund. Han eller hun må skabe fornuftige og logiske beregninger af forskellige forhold i samfundet, fx hvad koster en skole, men må samtidig også kunne leve sig ind i de problemer, der kan være med fx støj på en skole, og hvordan støjen opleves af børn og voksne. Samtidig må forskeren have en god portion troværdighed, fordi han eller hun handler og taler på manges vegne. En person, der arbejder med samfundsvidenskab, må have etos med sig.

Kulturer og samfund over hele verden er styret af snart den ene, snart den anden og snart den tredje værdi og viden, men ingen af de tre sider kan helt undvære de andre – fx er det næsten umuligt at forstå og give en udtømmende forklaring af verdensrummet uden at tage højde for både fornuft, følelser og en vis portion troværdighed – eller uden både naturvidenskab, humanvidenskab og samfundsvidenskab, kunne man også sige. Det gælder også for astronauten, der på samme tid er afhængig af naturvidenskabelige data og teknologi, er drevet af drømme, mod og stærke følelser og må udvise en stor **etisk** troværdighed. Ellers kan astronauten ikke vinde hverken sin egen eller folks tillid til, at han skal tage af sted og både risikere sit liv og bruge millioner af kroner på at hænge oppe i luften i en rumkapsel. En rumekspedition er et meget fysisk og fagligt krævende og uhyre dyrt projekt. Astronauten skal være et forbillede for alle dem, der går med de samme drømme som ham selv, og han skal kunne fortælle hele verden på TV om sine opdagelser på en meningsfuld måde.

HVOR KOMMER BEGREBERNE FRA?

Filosoffen Aristoteles, som levede ca. 400 år f Kr., fandt på at bruge ordene logos, patos og etos til at beskrive de egenskaber, en god taler skulle have. Hvis man kunne mestre både fornuft, følelse og troværdighed, kunne man nå langt som fx politikere. I følge Aristoteles består troværdighed af lige dele kloghed, god etik og en evne til at lytte til sit publikum. Men man kan også bruge de tre begreber logos, patos og etos omvendt: når man fx lytter til noget, nogen siger, eller hvis man vil undersøge et sted eller fx en udstilling. De tre principper kan udskiftes som forskellige briller, vi kan tage på, og som lader os forstå verden på bestemte måder.

HVAD ER TID OG RUM?

Tid og rum kan forklares forskelligt afhængigt af, om man er interesseret i logos, patos eller etos. Her er to videnskabelige forklaringer. Tænk over, om de bygger på logos, patos eller etos, eller en blanding måske?

ALBERT EINSTEINS FORKLARING

Der er noget, der tyder på, at forståelsen af tid er afhængig af det rum, tiden går i, og afhængig af om den, der oplever tiden, bevæger sig eller står stille. Det fandt fysikeren Albert Einstein ud af, da han lavede sit verdensberømte eksperiment i 1916 med at måle tid, mens nogen var i høj fart på vej fra et sted til et andet. Det, han kunne se, var, at den tid, der var gået, når eksperimentet var slut, ikke var den samme for den person, der stod stille, som for den, der var i fart! Tiden så simpelthen ud til at gå langsommere, jo hurtigere man bevæger sig i forhold til et stillestående punkt! Tiden er relativ, sagde Einstein, og han lavede en ligning, der forklarer det: $E = mc^2$. Du skal ikke kunne forstå ligningen, men fordi den er så kendt, er den blevet til et symbol eller et billede, som du måske støder på, når nogen taler om eksperimenter inden for fysik.

IMMANUEL KANTS FORKLARING

En af de store filosoffer i verdenshistorien hed Immanuel Kant. Han levede i 1700-tallet i Tyskland, hvor han nedskrev sine tanker om verden, og hvordan vi kan forstå den. Han er særlig kendt for sin forståelse af tid og rum. Kant siger, at vi ikke kan være i verden og ikke tænke, handle, erfare og sanse uden for tid og rum. Prøv selv at forestille dig, at du ingen steder er, og at tiden er gået i stå. Det ville nærmest være som at være død. Og alligevel ved vi jo, at tiden går videre, når nogen er død, selvom det kan føles, som om den går i stå. Og vi ved, at verden ikke holder op med at eksistere, selvom vi selv en dag forsvinder. Det er både naturvidenskabsmanden og kunstneren enige om. Men hvis vi spørger dem, vil de nok fokusere på forskellige kvaliteter og egenskaber ved tid og rum.

HVIS MAN SPØRGER EN KUNSTNER, FÅR MAN MÅSKE DETTE SVAR:

Tiden er en strøm der hvivler os med, den løber gennem os og med os, den sætter spor i os og verden, og den kan være både uendelig og alt for kort. Tid er at savne, at kede sig, at vente, at skynde sig, at give op, at håbe, at være tavs og at gøre sig umage.

Rum kan være kolde og uhyggelige eller gavmilde og venlige. Rum er udenfor og indenfor, beboede eller forladte, fysiske, **mentale** og **virtuelle**. Rum er skabt af nogen til noget eller bare tilfældigt opstået. Der kan være rum i ens hjerte og et rum i fantasien, der kan være mellemrum, tomrum og tidsrum. Tid og rum forbindes i fx en performance.

HVIS MAN SPØRGER EN VIDENSKABSMAND, FÅR MAN MÅSKE DETTE SVAR:

Rum er en udstrækning med de tre dimensioner længde, højde og bredde. Alle ting og legemer befinder sig i et rum.

Tid er den fjerde dimension i rummet, som måles i sekunder, minutter, timer, døgn, uger, måneder, år, århundreder, årtusinder og lysår. Tid og rum forbindes i hastighed.

HVIS MAN SPØRGER EN ASTRONAUT, FÅR MAN MÅSKE DETTE SVAR:

Tiden ermen hov, det skal I jo finde ud af!
Beskriv tiden set fra astronautens synsvinkel:

Beskriv rummet set fra astronautens synsvinkel:

OPGAVE: MINE ORD OM TID

Tænk på fem ord, der handler om tid, og skriv dem herunder:

OPGAVE: MINE ORD OM RUM

Tænk på fem ord, der handler om rum, og skriv dem herunder:

SVÆRE ORD I MATERIALET

Antikken er betegnelsen den klassiske oldtid i Grækenland og det romerske rige 750 f.v.t. til ca. 500 e.v.t., hvor bl.a. videnskab, kunst og kultur blomstrer.

Den Kolde Krig foregik mellem de to supermagter USA og Sovjetunionen i årene efter 2. Verdenskrig. De to lande havde begge vundet krigen, men de var ikke enige om, hvordan verden skulle styres. Heldigvis blev der sjældent brugt våben, landene truede kun hinanden, men folk var meget bange. Den Kolde Krig sluttede, da borgere og soldater gjorde oprør. De ville ikke længere finde sig i at leve i en delt verden.

Etik handler om, at der er nogle grundlæggende regler for, hvordan man skal være et godt menneske, dvs. et menneske, der gør 'det rigtige' og ikke 'det forkerte'. Ordet etik er tæt forbundet med det græske ord etos.

Fiktion er de historier, som nogen har digtet i modsætning til fakta, som er den viden, vi kan bevise.

Mentalt betyder det, der kan foregå inde i din bevidsthed i modsætning til fysisk, som handler om kroppen.

Spontan betyder at finde på noget hurtigt og uden at tænke så meget først.

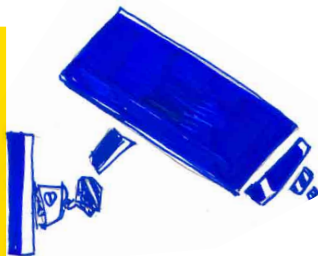
Virtuel betyder at noget er kunstigt og skabt via computerteknologi.

OPGAVE: MIN EGEN HISTORIE

Hvor langt kan jeg selv huske tilbage?

Hvor langt kan jeg huske tilbage med mine familiemedlemmer, hvad er det ældste, jeg ved om min familie, startende med mine forældre, herefter mine bedsteforældre osv.

Giv et eksempel fra din egen historie.

OPGAVE: UNIVERSETS TID - MIN TID

Universet er oldgammelt – og meget, meget ældre end selv din tiptiptiptiptipoldefar. Prøv at forestille dig, at du skal gå en LANG tur på 138 km. Du starter i København og ender et sted i Sverige, hvis du går mod øst, eller i Nyborg på Fyn, hvis du går mod vest. På vejen har du taget eventyrets syvmile-støvler på. Når du har de støvler på, kan du for hver meter, du går, bevæge dig 100.000 år tilbage i tiden. Når du har gået de 138 km, er du nået 13,8 milliarder år tilbage i tiden, helt tilbage til Big Bang, hvor universet blev skabt. Hvis du lever i 100 år, så svarer din levetid på jorden til bare 1 mm af hele rejsen på 138 km.

Undervejs passerer du fx følgende vigtige begivenheder i universets historie:

1 cm = 1000 år: Her går den danske vikingekonge Svend Tveskæg i land i England

2 cm = 2000 år: Jesu fødsel og liv

6 cm = 6000 år: Jægere og samlere i Danmark

1 meter = 100.000 år: 'Nutidsmennesket' udvander fra Afrika

32 meter = 3,2 millioner år: Lucy – det første menneske!

650 meter = 65 millioner år siden: Meteornedslag, der udrydder dinosaurerne

2450 meter = 245 millioner år siden: Dinosaurerne opstår

4 km = 400 millioner år siden: Livet på landjorden begynder

37 km = 3,7 milliarder år siden: Livet opstår (meget simple encellede organismer)

38 km = 3,8 milliarder år siden: Vand på jorden

46 km = 4,6 milliarder år siden: Solsystemet skabes

137 km = 13,7 milliarder år siden: De første stjerner skabes

138 km = 13,8 milliarder år siden: Big Bang

God tur!

WORKSHOPØVELSE OM TID OG RUM

LAV EN PERFORMANCE OM EN RUMREJSE I 2116!

I skal nu lave jeres helt egen performance, hvor I arbejder videre med det, I har oplevet i HULLET I RUMMET. Jeres performance skal handle om, hvad der sker i en fjern fremtid om 100 år, hvor en astronaut tager på en rumrejse med sine to venner, som I allerede har mødt: KUNSTNEREN og VIDENSKABSMANDEN.

Skab jeres performance med udgangspunkt i de fire grundlæggende spilleregler:

TID: Jeres performance skal være max. tre minutter – og den foregår i 2116!

RUM: Vælg et sted i udstillingen – og brug stedet som kulisse for jeres performance

KROP: I må ikke bruge ord, men skal bruge jeres kroppe som sprog og udtryksmiddel

RELATION TIL PUBLIKUM: I skal inddrage publikum i handlingen

Og to bonusregler:

TEMA: Rumrejse i 2116 – hvilke problemstillinger er relevante her?

ROLLER: ASTRONAUTEN og hans to venner – KUNSTNEREN (med fokus på patos) og VIDENSKABSMANDEN (med fokus på logos) – og eventuelt andre roller, som I selv finder på

IDEER TIL OVERVEJELSER UNDERVEJS

Hvilke opdagelser kan rumrejser føre til i 2116, og hvilke nye opdagelser har mennesket gjort sig til den tid? Hvilke problemstillinger er der knyttet til livet på jorden om 100 år? Vil der også i fremtiden være brug for både videnskabsmanden og kunstneren? Hvad opdager og undersøger videnskabsmanden og kunstneren hver især ude i rummet?

SÅDAN GØR I

- Fælles brainstorm hvor ALLE deltager – I må MEGET gerne hente ideer i jeres TID og RUM-ord og i det, vi har snakket om undervejs.
- Lav et storyboard til jeres performance i skemaet til højre.
- Skab en performance sammen, der varer tre minutter. Øv jer!
- Vis jeres performance for resten af klassen. Efter opførelsen skal klassen gætte og diskutere, hvad jeres performance handlede om.

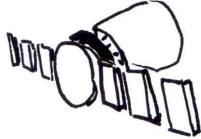
PERFORMANCE

Ordet performance er engelsk og betyder udførelse/opførelse/fremførelse. En performance lægger vægt på den fysiske eller kropslige fremførelse og kan derfor være uden ord. Der er fire grundelementer, som en performance altid skaber en særlig opmærksomhed omkring: tid, rum, kroppen og relationen til publikum. Du kan tænke på de fire grundelementer som en slags spilleregler.

En performance bruger ofte det uforudsigelige og spontane i situationen som en drivkraft. Performancekunst blander som regel flere kunstarter og låner elementer fra både teater, billedkunst og musik.

STORYBOARD

Tegn skitser og skriv stikord om det, der sker i jeres performance

BEGYNDELSE

Storyboard lines for the 'BEGYNDELSE' section.

MIDTE

Storyboard lines for the 'MIDTE' section.

SLUTNING

Storyboard lines for the 'SLUTNING' section.

SKRIVESTAFET OM PLANETEN HER OG NU!

ØVELSEN STARTER I UDSILLINGEN, MEN FORTSÆTTER HJEMME PÅ SKOLEN.

I har været på besøg i udstillingen HULLET I RUMMET i Nikolaj Kunsthal og har deltaget i et undervisningsforløb med jeres klasse. Sammen har I oplevet, hvordan udstillingen har sat fokus på temaerne nært og fjernt, verdensrummet og de svimlende perspektiver i vores forståelse af tid og rum. I har arbejdet med logos, etos og patos som vigtige og ligeværdige måder at forstå verden på. I skal nu bruge det, I har oplevet og lært i kunsthallen, til at tænke videre med hjemme på skolen.

I dagligdagen fokuserer de fleste af os på problemstillinger, der er knyttet til det nære og til livet her på jorden – vi er ikke astronauter, der bruger hele vores liv og al vores tid på det store univers. Men har dit besøg i kunsthallen måske sat vores liv på jorden her og nu i et andet lys?

SÅDAN GØR DU

1. Beskriv en problemstilling, der er vigtig for dig – og for mennesket og planeten her og nu.
2. Slut din tekst af med et spørgsmål, der kan få dine klassekammerater til at hjælpe med at finde svar eller løsninger på din problemstilling.
3. Byt tekst med din sidekammerat, læs hendes/hans tekst og spørgsmål, og prøv at svare på det for dig selv.
4. Præsenter din sidekammerats spørgsmål og dit svar for klassen, og diskutér med dine kammerater.
5. Diskutér derefter i klassen om løsningerne har at gøre med etos, logos eller patos – her kan jeres lærer helt sikkert hjælpe!

HVORDAN SKABER UDS STILLINGEN MENING FOR DIG?

Farvelæg de tre ord, du synes passer bedst til udstillingen, find en makker, og begrund hver især jeres valg:

DRØM
KONTROL UENDELIGT VENSKAB VIRKELIGHED EVENTYR
ENDELIGT OVERGANGE VÆGTLØSHED NUTID GENKENDELIGT
ANSVAR TEATER HARMONI FREMTIDEN
MØRKE TYNGDEKRAFT FØDSEL
KAOS TILLID FJERNT
NÆRT MENNESKESKABT KUNST
LYS SCIENCE FICTION ORDEN BY NATUR
UHYGGELIGT FÆLLESSKAB LANDSKAB
ENSOMHED VIDENSKABSAMFUND FORTIDEN
DØD FORTÆLLING

TEKST OG REDAKTION: HILDE ØSTERGAARD OG DIANA GERLACH. TEGNINGER: TRINE BOESEN.
NIKOLAJ KUNSTHAL / NIKOLAJ PLADS 10 / 1067 KØBENHAVN K / NIKOLAJKUNSTHAL.DK